

Kaders voor het proces "Marktplaats in co-creatie"

1 Kaderstelling

2 Proces

3 De grote Marktplaats
onderwerpen
agenderen

4 Marktplaats Makers
Ontwerp Bijeenkomsten

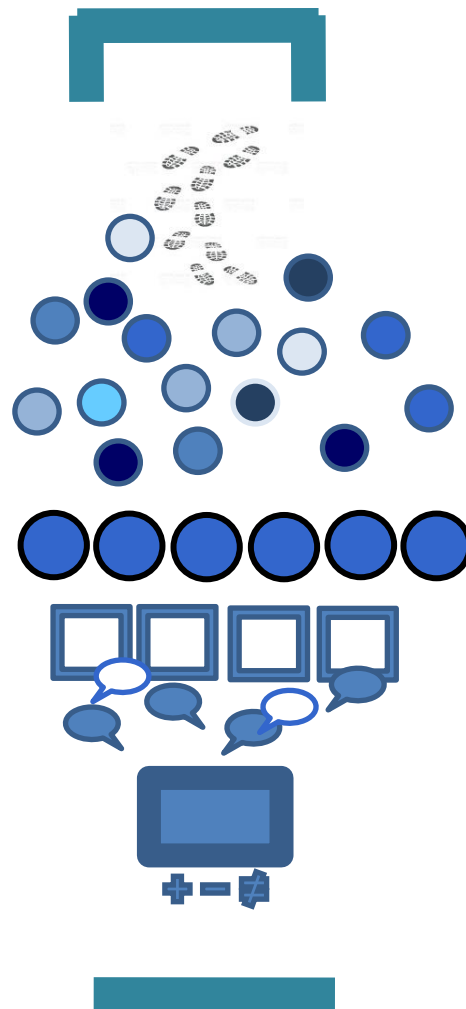
5 Tussentijd:
vier scenario's

6 Menu Marktplaats

7 Mijn Marktplaats

Besluitvorming Raad

8 Evaluatie

1. Inleiding

In 2017 is het Integraal Actieplan voor een vitale Hengelose binnenstad vastgesteld met als doel om vernieuwing en verbetering in gang te zetten en leegstand te verminderen. Onderdeel van het integraal actieplan is de herinrichting van het Marktpllein.

Op 20 november 2019 heeft u in de politieke markt aangegeven dat de voorkeur van uw raad uitgaat naar een participatietraject waarbij de samenleving op een vernieuwende wijze wordt betrokken om tot een breed gedragen plan te komen voor het Marktpllein waarbij de eindbeslissing bij de raad blijft.

De co-creatie uitgangspunten van Hengelo zoals vastgesteld in de visie op Dienstverlening worden hierbij meegenomen.

De heren Joop Hofman en Marijn Roze van het bureau de Rode Wouw zijn na een selectieprocedure gekozen om als neutrale procesbegeleiders dit proces te ondersteunen.

1.1 Proces

Het procesvoorstel bestaat uit 8 stappen. Waarbij de eerste stap gaat over het vormen van de kaders.

Inmiddels zijn een aantal voorbereidende werkstappen doorlopen. Er zijn gesprekken met de ambtelijke organisatie gevoerd en er is een werkatelier geweest met de Raad. Daarin is er gekomen tot concept kaders die beschreven staan in dit document.

In het voorliggende document geven we in hoofdstuk 2 een overzicht van de kaders die over het proces tot het komen van een ontwerp gaan. In hoofdstuk 3 geven we een overzicht van de inhoudelijke kaders waar het ontwerp van het Marktpllein aan dient te voldoen. Tot slot zijn in hoofdstuk 3 nog extra suggesties en ideeën (niet zijnde kaders) van de Raad opgenomen.

1.2 Planning

Het college heeft de kaders begin maart aan de gemeenteraad ter vaststelling voorgelegd. Als gevolg van de coronacrisis is de besluitvorming hierover vervolgens uitgesteld. Voorzien is om binnen de nieuwe regels en mogelijkheden het kader begin juli na bespreking in twee politieke markten vast te stellen zodat daarna het participatieproces kan starten.

1.2.1. Droomfase

Aansluitend aan de besluitvorming in de Raad gaat de droomfase van start. Tijdens de droomfase worden gesprekken gevoerd met zoveel mogelijk verschillende stakeholders om hen te laten meepraten over het proces en de inhoud. Dit doen we samen met mensen uit diverse doelgroepen van de Hengelose samenleving die allen vanuit hun perspectief hun mening geven over de toekomstige functie van het Marktpllein. De bedoeling van deze fase is om ideeën op te halen over welke functies de Hengeloërs toekennen aan het Marktpllein. De droomfase vindt deels plaats in de zomervakantie. Er wordt echter vooraf bekeken hoe en op welke wijze participanten betrokken gaan worden. Er wordt in afstemming met elkaar gezocht naar een geschikt moment en de best passende vorm in de genoemde maanden.

1.2.2. Marktplleinmakers

In september gaat de volgende fase van start in het proces. Er worden meerdere bijeenkomsten georganiseerd waarbij er wordt nagedacht over de invulling van het plein en wat daarbij hoort. Een landschapsarchitect en ambtenaren van de gemeente Hengelo ondersteunen dit om zo van de ideeën 4 scenario's te vormen. Dit zal plaatsvinden met inachtneming van de veiligheidsregels omtrent corona.

1.2.3. Menu marktpllein

In oktober worden de scenario's gepresenteerd aan de stad middels meerdere kanalen en werkvormen. De opmerkingen van de stad worden verwerkt en uit de 4 scenario's wordt er één voorlopig ontwerp gemaakt door een landschapsarchitect.

1.2.4. Besluitvorming Raad

Naar verwachting zal in november het participatieproces afgerond kunnen worden met een gedragen ontwerp. Dit wordt vervolgens aangeboden ter besluitvorming.

	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Jan
Droomfase							
Marktplaatsmakers							
Menu Marktplaats							
Besluitvorming							

2. Proces kaders

2.1. Rol van de raad tijdens het proces

De raad heeft een belangrijke kaderstellende en controlerende rol in dit traject. Door de raad is al aangegeven dat het belangrijk is om een breed participatieproces op te starten om tot een zo breed mogelijk gedragen plan te komen. Ten behoeve hiervan stelt de raad de financiële en inhoudelijke kaders vast waarbinnen het participatieproces plaats kan vinden.

De controlerende rol van de raad wordt op verschillende manieren vorm gegeven. In ieder geval wordt er periodiek (eens per 6 weken) gerapporteerd aan de raad hoe het proces verloopt. Indien de raad van mening is dat wordt afgeweken van de kaders kan zij ingrijpen. Daarnaast is de raad ook de vertegenwoordiging van de inwoners van Hengelo en kunnen raadsleden benaderd worden door inwoners of groepen inwoners over dit proces.

Tenslotte is de raad het besluitvormend orgaan. Het resultaat van het proces wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Uw raad dient dan te bepalen of het resultaat past binnen de vooraf gestelde kaders.

Raadsleden stellen zich op als ambassadeur van dit co-creatieproces. Ze zijn verbindend en nodigen bewoners en ondernemers uit om er aan mee te doen.

Er is een commitment tussen de raadspartijen dat ze tijdens het co-creatieproces van inwoners en ondernemers zich niet, op een georganiseerde manier, inhoudelijk bemoeien met de gewenste richting voor het Marktplaats.

Raadsleden kunnen wel meedoen als betrokken Hengelose burger.

2.2. Kwaliteitseisen aan het proces

2.2.1. Diversiteit

Er dienen zoveel mogelijk verschillende perspectieven in beeld gebracht te worden en er moet een diversiteit aan mensen/doelgroepen deelnemen aan het proces.

Ook de perspectieven van bezoekers/gebruikers, ondernemers en vastgoedeigenaren van de binnenstad zijn waardevol en moeten meegenomen worden in het proces.

2.2.2. Benadering

Mensen moeten actief benaderd worden om deel te nemen aan het proces. Daarbij moet zoveel mogelijk aansluiting gezocht worden bij de omgeving van de burgers. Er wordt een communicatieplan opgesteld en verschillende kanalen worden ingezet om mensen te bevragen. Er zal gebruik worden gemaakt van de social media kanalen van de gemeente en de website www.hengelo.nl/marktplaats. Daarnaast zullen we via de gemeenteadvertentie, aangeschreven brieven en flyers mensen gaan benaderen. Ook zullen we onze partners en andere stakeholders vragen om hier aandacht aan te besteden via hun eigen kanalen om zo veel mogelijk mensen te bereiken. Daarnaast zal er ook via fysieke aanwezigheid op bijvoorbeeld de markt aandacht gevestigd worden op dit traject en bezoekers worden bevraagd op hun wensen en ideeën.

2.2.3. Deelname van participanten

Iedereen vertegenwoordigt zichzelf. Iedere gedachte of idee heeft dus dezelfde waarde. Belangrijk is dat met mensen met verschillende perspectieven dit ook van elkaar weten en met elkaar in gesprek zijn. Mensen moeten ook op afstand kunnen deelnemen. Mensen moeten onbevangen hun mening kunnen delen.

2.2.4. Transparantie

Vanaf moment één moet duidelijk gemaakt worden aan de stad wat de kaders zijn en planning is. Zodra de kaders door de raad worden vastgesteld wordt er via verschillende kanalen aandacht geschonken aan de start van het proces. Het staat voorop dat de mensen achter het proces staan en zich gekend voelen in het resultaat. Er wordt grote waarde gehecht aan de draagvlak over het proces omdat dit ook al leiden tot draagvlak over het uiteindelijke ontwerp.

Als het gekozen vertegenwoordigend bestuur besluit de raad uiteindelijk over het ontwerp en niet de deelnemers aan het proces.

2.2.5. Leren van het verleden

Er zijn een reeds een aantal onderzoeken, rapporten en trajecten over het Marktplaats uitgevoerd. De inhoud van deze stukken kunnen nog relevant zijn voor dit proces. Daarom moeten deze ook in dit proces worden betrokken en teruggelegd worden bij de participanten.

2.2.6. Weging

Er is door de raad gekozen voor een proces van co-creatie. Ook wegingen in het proces om te komen van ruw materiaal tot een ontwerp dienen te gedaan te worden in co-creatie.

Om te komen tot een ontwerp zijn er drie cruciale keuzemomenten in het proces:

1. De uitkomsten van ontwerpessies met Hengelose ondernemers en bewoners (stap 4) worden omgezet in 4 kansrijke scenario's. Dit is een ontwerpopdracht en daarmee een taak voor de landschapsarchitect om het te verbeelden. En voor vakdeskundigen (bv civiel ingenieurs, verkeerskundigen, milieukundigen etc.) om aan te geven of de scenario's in aanvang realiseerbaar zijn (stap 5).
Alle inwoners en ondernemer worden uitgenodigd te reageren op de 4 scenario's. Niet door één voorkeur aan te geven, maar door een kwalitatieve reactie te geven op alle scenario's of onderdelen in de scenario's.
2. Daarmee komen we in stap 6 -en dat is weer een keuzemoment- om te komen van 4 scenario's tot één ontwerpvoorstel. De eerdere reacties en reflecties van Hengeloers vormen daarvoor de basis. De landschapsarchitect krijgt deze kwalitatieve reacties mee als 'huiswerk van de samenleving' voor het maken van een ontwerpvoorstel. Opnieuw kunnen alle Hengeloers inhoudelijk op dit ontwerpvoorstel reageren (stap 7). Met de raad zal in deze fase een speciale bijeenkomst belegd worden.
3. Uiteindelijk beslist de raad over het voorgestelde ontwerp. En kan ze de reacties van Hengelose inwoners en bewoners meenemen in haar eigen afwegingsproces.

Daarmee blijft het een co-creatieproces en geven inwoners en ondernemers gelijkwaardig aan dat ze tot de eindfase van het proces samen verantwoordelijk willen zijn. En krijgt de architect in zijn rol als deskundige, de ruimte om te komen tot een professioneel opgesteld ontwerp voor een Marktplaats. En de raad neemt als gekozen volksvertegenwoordiger van alle Hengeloers het finale besluit.

3. Inhoudelijke kaders

Het bestaande gemeentelijke beleid is onderdeel van de input. Dat beleid kan worden gebruikt om ideeën te duiden en oplossingen voor te stellen. Het kan dus zijn dat het bestaande beleid door de outcome (het ontwerp Marktpluin) aangepast moet worden. Dat is dan ook de reden dat de Raad het laatste woord heeft. Aan sommige bestaande beleidstukken kan niets worden aangepast, omdat het bijvoorbeeld gaat om een "hard" uitgangspunt dat ook in andere wettelijke kaders is vastgelegd.

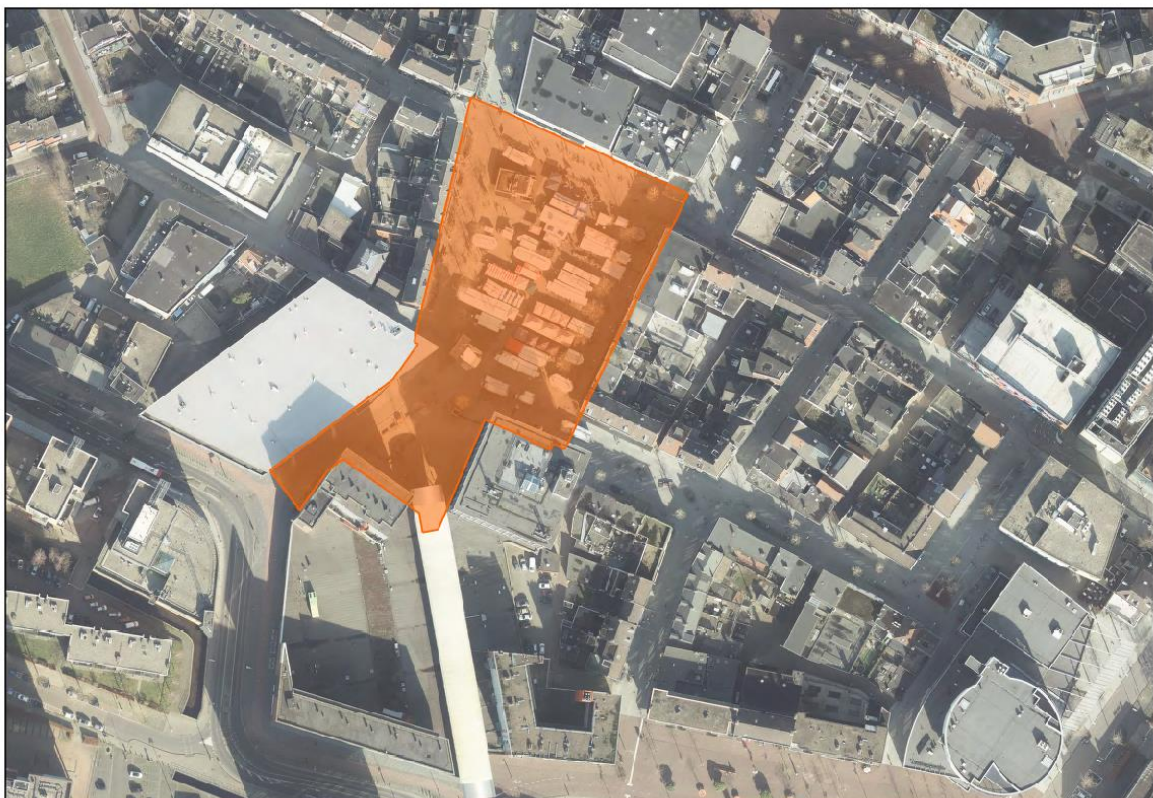
Hieronder is per thema aangegeven wat de kaders zijn.

3.1. Gebiedsafbakening

Zowel uit de ambtelijke werkgroep als het werkatelier met de Raad is naar voren gekomen dat er een voorkeur is om het Marktpluin te zien in zijn geheel, samen met de omliggende straten en het Brinkplein. Een plein is immers een open plek omringd door gebouwen, daarom kan het niet los worden gezien van de omliggende straten en gebouwen. In onderstaande afbeelding is het gebied oranje gekleurd.

Het gebied raakt andere projecten in de Binnenstad. Zo raakt het aan de noord kant het project winkelachtje. Hier moet rekening mee gehouden worden in de ontwerpfase. Het moet geen eiland in de stad zijn maar aansluiten bij de look en feel zoals die met de Enschedesestraat is ingezet, maar wel een eigen identiteit krijgen.

Op het plaatje is het gebied te zien waar het co-creatie proces van het Marktpluin over gaat.

3.2 Beleven

Het plein moet een centraal punt worden in de stad. Het moet gericht zijn op ontmoeting en activiteiten. Een zogenaamd "Doe Plein", dat leidt tot meer beleving in de stad en meer bezoekers naar de stad trekt en deze langer vasthoudt.

Ontmoeten en doen staan centraal en dat zorgt voor reuring. Het hoeft echter niet de megatrekker van de stad te zijn, maar complementair aan het horecaplein en evenementenplein rondom het Burgemeester Jansenplein. Het moet passen in het DNA van de stad. Een mix van horeca en winkels rondom het plein is gewenst, maar horeca is in dat opzicht winkelondersteunend en heeft de openingstijden die zich hieraan conformeren (in principe tot 22.00 uur). De kiosk mag een nieuwe invulling krijgen op het plein. Het is geen gemeentelijk- of rijksmonument. Het is echter wel onderdeel van de wederopbouwarchitectuur.

Het marktplein moet geen tweede horeca- en/of evenementenplein worden. Echter moet het wel mogelijk blijven om kleinschalige evenementen te houden op het plein. Spelen, beleven en cultuur kunnen hierbij trekkers zijn om mensen te laten genieten en verblijven in de stad.

3.3 Duurzaamheid

Water en groen krijgen een belangrijke plek op het plein. Het plein kan de longen van de binnenstad worden.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (GRP) is vastgesteld door de raad in november 2017. In het GRP is veel aandacht voor de klimaatverandering en de gevolgen hiervan (wateroverlast, hitte en droogte).

Bij de herinrichting van het Marktplein moeten klimaat adaptieve maatregelen gerealiseerd worden. Deze maatregelen moeten bijdragen aan vermindering van hittestress, droogte en wateroverlast. Hierbij kan gedacht worden aan het afkoppelen van het verhard oppervlak, het realiseren van waterberging, de watertoevoer voor de bomen in tijden van droogte en het reguleren van de grondwaterstanden d.m.v. drainage.

Daarnaast kan het realiseren van een plek voor open water en toevoegen van groen een bijdrage leveren aan het verminderen van hittestress.

3.4 Functies

Het moet een plein blijven. Bebouwing behoort tot de mogelijkheden, maar het plein mag niet helemaal vol gebouwd worden. Voorgesteld wordt maximaal 15 % van het totale oppervlak als extra bouwvolume toe te staan.

3.5 Erfgoed

Het Marktplein heeft geen aangewezen erfgoedstatus, maar is wel omringd door gemeentelijke monumenten en waardevolle panden. Daarnaast is het plein in de wederopbouwtijd gevormd. De binnenstad als geheel is door de Rijksdienst aangewezen als aandachtsgebied voor wederopbouw. Dit respecteren en zo mogelijk versterken is een uitgangspunt voor het ontwerp.

3.6 Warenmarkt

Het Marktplein is sinds jaar en dag de locatie voor de warenmarkt op woensdag en zaterdag. Uitgangspunt is dat de warenmarkt in de binnenstad dient te blijven maar niet per se louter op het Marktplein. Het mag uiteraard wel.

3.7 Civieltechniek

Onder het afgebakend gebied bevinden zich veel kabels en leidingen. Deze kunnen in principe verlegd worden mits dit past binnen het financieel kader. Deze kabels en leidingen zijn in eigendom bij derden en niet bij de gemeente. Voor het verleggen is afstemming met deze partijen

noodzakelijk. De meeste kabels en leidingen bevinden zich langs de gevels van de (winkel)panden. Het uitgangspunt is dat deze daar blijven liggen aangezien de (winkel)panden nutsvoorzieningen nodig hebben.

Onder het huidige Brinkplein bevindt zich een parkeergarage. Hier moet rekening mee gehouden worden in het ontwerp.

Het volledig gebied valt tevens binnen verdacht gebied voor niet gesprongen explosieven. Voordat graafwerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zal nader onderzoek uitgevoerd moeten worden.

3.8 Toegankelijkheid en bereikbaarheid

Er moet rekening gehouden met alle gebruikers. Het ontwerp moet ook voor minder validen uitnodigend zijn en voorzieningen bieden.

Regulier parkeren op het marktplein wordt uitgesloten. Het plein moet bereikbaar zijn voor de omliggende winkels, woningen, horeca en hulpdiensten. Daarnaast moet het ook zeer goed toegankelijk zijn voor fietsers en voetgangers.

Bij voorkeur dient er op, onder of nabij het marktplein een fietsenstalling te worden gerealiseerd.

Openbare en voor iedereen toegankelijke toiletten moeten op of rond het Marktplein gewaarborgd blijven.

3.9 Financieel

Het te vormen ontwerp voor het Marktplein moet voldoen aan de financiële kaders. Door de gekozen gebiedsafbakening is het totale gereserveerde investeringsbedrag vanuit het Integraal Actieplan Binnenstad €4,2 miljoen, inclusief de voorbereidingskosten en exclusief de eventuele fietsenstalling.

Dit gaat om het **initiële investeringsbedrag** waarbij rekening is gehouden met een afschrijvingstermijn van **20 jaar**. Afhankelijk van wat er uit het participatieproces komt zal dit eventueel naar beneden bijgesteld moeten worden. Indien er bijvoorbeeld gekozen wordt voor materiële vaste activa met een afschrijvingstermijn van minder dan 20 jaar zal het investeringsbedrag naar beneden bijgesteld moeten worden, omdat dan de jaarlijkse kapitaallasten hoger zijn. Eventuele exploitatielasten zijn niet begroot. Indien er gekozen wordt voor een ontwerp waar exploitatie een onderdeel van is, dan dient de exploitatie zonder steun van de gemeente gereagiseerd te worden.

Afhankelijk van het ontwerp kan het mogelijk zijn om subsidies aan te vragen. Dit kan dan zorgen voor een extra financiering. Hier kan gedacht worden aan bepaalde klimaatdoelstellingen die behaald worden waar subsidie voor beschikbaar is. Dit wordt gedurende het proces voortdurend onderzocht en erbij betrokken indien dit van toepassing is. Ook kunnen mogelijk middelen uit het GRP worden ingezet ten behoeve van de realisatie van klimaatadaptieve maatregelen.

4. Samenvattend & Suggesties van de Raad

Om co-creatie te waarborgen moet er speelruimte overblijven. De kaders zijn om deze reden breed en vrij geformuleerd. Tijdens het proces zal er continu door deskundigen worden gecontroleerd of de ideeën en het ontwerp wel uitvoerbaar zijn.

Tijdens het werkatelier met de Raad zijn er verschillende ideeën en suggesties gegeven over de invulling van het Marktpllein. In dit hoofdstuk krijgen deze een plek. Dit zijn geen harde kaders, maar verdienen wel een plek in dit document.

Vanuit de programmalijn Bereikbare Binnenstad is voorgesteld om een bewaakte en overdekte fietsenstalling onderdeel te laten maken van het ontwerp voor het Marktpllein. Dit kan tevens op een andere creatieve wijze een plek krijgen in de nabijheid van het marktpllein.

Een bouwwerk op het plein is bespreekbaar. Ook als daarvoor bestemmingswijziging noodzakelijk is. Echter is de huidige bestemming wel een uitgangspunt voor het proces.

De warenmarkt mag op het plein blijven, maar dit is geen keihard uitgangspunt.

De Brinktoren (die geen eigendom is van de gemeente) moet in het geheel betrokken worden in het plan en een functie gegeven worden.

Het plein mag niet meer gebruikt worden als taxi standplaats. Deze moeten elders een plek krijgen.

Er moet meer groen met duidelijke accenten. Het is niet de bedoeling dat er alleen meer groen komt. Het toevoegen van groen is onderdeel van het geheel. Dit geldt ook voor mogelijke culturele voorzieningen.

Er moeten verschillende activiteiten zijn voor jong en oud. Er moet speciale aandacht zijn voor activiteiten en objecten voor kinderen om te spelen.